

KroppKunn

KroppKunn

En idebok

**for arbeidet med barns kunnskap om
kropp, pubertet, hygiene, følelser og
venner og kjærester**

Anni Falk
spes. pedagog

Marianne Z. Lillebo
spes. vernepleier

Agnes Solberg
spes. sykepleier

Ellen Velema
spes. fysioterapeut

Innledning.

Barn og ungdom med funksjonshemninger og/eller utviklingshemning skal i likhet med andre barn og unge ha undervisning om kropp, pubertet, hygiene, følelser, vennskap og kjæresten på skolen. En del unge funksjonshemmede har behov for mer utdypende kunnskap og veiledning. For enkelte skaper selve funksjonsnedsettelsen behov for informasjon om hvordan den påvirker deres liv, både mentalt og fysisk. Noen har behov for konkret opplæring og støtte til å etablere relasjoner til andre mennesker (Handlingsplan, 2004).

For å kunne si noe om hva et barn har behov for har vi utarbeidet KroppKunn som er et tilpasset hjelpemiddel for kartlegging av barns kunnskap om kropp, pubertet, hygiene, følelser, venner og kjæresten. KroppKunn er laget for barn og ungdom 10-15 år med en lett til moderat utviklingshemning, med eller uten fysisk funksjonshemning.

Habiliteringstjenesten har i de siste årene fått henvisninger om barn og ungdom hvor omgivelsene beskriver/ tolker atferd som seksuelt relatert. Lærere beskriver ofte at eleven faller utenfor det sosiale samspillet, og har etterspurt ideer til undervisningen på ungdom og pubertet. Vi har nå samlet en del tips, ideer, henvisninger til litteratur og websider i en idebok som kan være nyttig å bruke både i planleggingen og i selve undervisningen. Del 1 inneholder fem emneområder med forslag til delemner og anbefalt materiell. Del 2 er en oversikt over materiell.

Det er viktig at man tar utgangspunkt i den enkelte elevs behov og kognitive nivå når undervisningen planlegges. Derfor har vi laget idebok, hvor lærerne kan plukke det de har behov for. Vi holder oss til de temaene som er brukt i kartleggingen, men har likevel et bredt perspektiv på mulig innhold i temaene.

Barn med funksjonshemning er mer utsatt for seksuelle overgrep. Funksjonshemmede barn er i kontakt med mange voksne hjelpere. Blant disse kan det være potensielle overgripere. En overgriper velger ut barn som virker usikre og sårbare (Conte et al., 1989). Det er derfor grunn til å tro at en overgriper nettopp vil velge et barn med funksjonshemning som offer (Kvam, 2003). Derfor er det lagt vekt på at barn og ungdom får et bevisst forhold til egen kropp, og at de lærer seg begreper knyttet til kropp og seksualitet. Det er viktig å lære seg å skille mellom ønsket og uønsket berøring, og å sette egne grenser. Videre er det viktig å lære og tolke egne og andres signaler i det sosiale samspillet.

For ungdommer som er modne nok til å gå videre fra pubertet til seksualitet og samliv, henviser vi til veilederen som er laget til SexKunn testen (Habiliteringstjenesten i Hedmark, 2002) og kurspermen ”Kropp, identitet og seksualitet” (Habiliteringstjenesten i Nordland, 2010).

For alle som jobber med disse temaene, både i forhold til barn og voksne, anbefales nettsiden til Nettverk: Funksjonshemmede, samliv og seksualitet (NFSS). Her finnes informasjon og nyttige lenker innenfor området.

INNHold

DEL 1: TEMA	5
Kroppen	5
Hygiene	6
Pubertet	7
Følelser	8
Venner og kjærester	9
DEL 2: MATERIELL	12
Fagbøker	12
Video / DVD fag	19
Websider fag	20
Spill og materialer	25
Barne- og ungdomsbøker	27
CD/ lydbøker barn	33
CD rom barn	34
DVD barn	34
Websider barn og ungdom	35
Litteraturliste alfabetisk	36

DEL 1: TEMA

Kroppen

Delemne

Kroppsdelene

Kroppens utseende

Størrelse, alder, lengde, tykkelse, hår og hårfarge, øyefarge, hudfarge, fregner, arr, tatoveringer etc.

Forskjell mellom gutter og jenter

Hvordan så jeg ut da jeg var liten?

Hvordan kjennes kroppen ut

Overflate, myk/hard, spent/slapp

Bevissthet om kroppens bakside

Indre organer

Hjerte, lunger, lever, nyrer, blære, tarm, forplantningsorganer, blod, hjerne

Fordøyelse

Ernæring

Tiss, bæsje og promp

Hud

Svette, kroppslukt, kviser, kløe, utslett, myggstikk, solbrenthet, negler, hudfarger

Sanser

Syn, hørsel, smak, lukt, taktil sans

Muskel og skjelett

Bevegelser, styrke, kondisjon, bevegelighet, koordinasjon, avspenning

Hvordan snakker kroppen?

Kroppslige reaksjoner på følelser

Rom/retning

Søvn

Drømmer og mareritt, leggetid, å stå opp, sove i egen seng

Materiell

Fagbøker:

”Kroppsbekjennhet, idebok, utvikling av barns kroppsbekjennhet”

Websider fag:

www.libresse.no

[A4-postere med kroppens anatomi](#)

[A4-postere med kroppens anatomi, uten tekst](#)

Spill og materialer:

Dataspill: ”Josefine Skolehjelp: Reisen til kroppens indre”

Puslespill, dukker etc.

Riktige leker AS, Klubben AS

Smart Toy

Barne- og ungdomsbøker:

”Bæsjeboken”

”Prompeboken”

”Toto tisser på dronninga”

CD rom barn og ungdom:

”Professoren oppdager kroppen”

Fagbøker:

”Eg kan, eg klarar”

”Kroppsbekjennhet, idebok, utvikling av barns kroppsbekjennhet”

Barne- og ungdomsbøker

”Kroppen”

”Fakta om kroppen din”

Fagbøker:

”Søvn og søvnforstyrrelser”

Barne- og ungdomsbøker:

”Mortens mareritt”

”Jeg er ikke trøtt og vil ikke sove”

Hygiene

Delemne

Personlig stell

Hvorfor må du vaske deg?
Hvor på kroppen må du vaske deg?
Hvordan skal du vaske deg? Hva kommer først?
Hva skal til for at du vasker og tørker deg bra nok?
Vasker du deg selv, eller er det andre som vasker deg? Hva må du ha hjelp til?
Når må du vaske deg?
Hva skjer om du ikke vasker deg?

Hva gjør du på forskjellige arenaer:

Hjemme ved vasken, i dusjen eller badekaret
Dusjen på skolen eller i svømmehallen
Stell ved menstruasjon, intimhygiene
Stell etter våte drømmer, sædavgang
Dobesøk, pusse tenner, stelle håret, menstruasjon, våte drømmer, sædavgang, barbering, stelle negler på hender og føtter, smøre seg med krem, bruk av deodorant, bruk av "godlukt", stell av kviser, sminke, skifte klær, sokker, sko, valg av klær.
Hvilke klær passer til hvilken anledning og årstid?

Mine rutiner

Morgenstell, vask/dusj, valg av klær, hensiktsmessige klær i forhold til årstider, hverdag, fest, aktiviteter, rutiner i ft menstruasjon

Praktisk trening

Praktisk trening i forbindelse med kroppsøving og bassengtimer

Nakenhet

Når, hvor og med hvem kan du være naken?

Måltider

Hva er å spise pent? Bordskikk, måltidsrutiner
Hva må jeg gjøre når jeg hoster eller nyser?

Materiell

Fagbøker:

"Jeg er noe helt spesiell"
"Kvinner og personlig hygiene"
"Menn og personlig hygiene"
"Mens og hygiene"
Profesjonelt målrettet miljøarbeid, handlingsrekker
"Personlig stell" arbeidsbok

Video / DVD fag

ESS, etikk, seksualitet og samliv

Spill og materialer:

Samtalegenerator

Video / DVD fag:

ESS, etikk, seksualitet og samliv

Websider fag:

www.libresse.no

http://www.helsedirektoratet.no/publikasjoner/faktahefter/maskulinus_80489

Spill og materialer:

Påkledningsdukke, Klubben AS

Spill og materialer:

"BoardMaker"

Lage personlig handlingsrekke:

Vask, dusj, av- og påkledning, måltider...

Oppsøke lege, tannlege, helsesøster...

Pubertet

Delemne

Forskjeller mellom barn og voksen
Forskjeller mellom gutt og jente
Utseende, utvikling.
Se forskjell på bilder av ulik alder. Sette dem i riktig rekkefølge etter alder.

Hva kan barn bestemme, hva bestemmer voksne?
Leggetid, utetid, flytte hjemmefra, løsrivelse fra foreldrene, kjøre bil, røyking/snusing, alkohol, sex, få barn
Samtykke, retten til å bli hørt, FN's barnekonvensjonen
Plikter, ansvar, regler, normer, lover

Materiell

Fagbøker:
"Hva skjer?"
"På vej til voksen"
Websider fag:
Maskulinus
www.libresse.no Jente & gutt
www.suss.no ungdomshelse:
Spill og materialer:
Samtalegenerator
Barne og ungdomsbøker:
"100% meg"
"Blodig alvor"
"Det er ikke storken!"
"Fra boyz til menn."
"Hysj-hysj!"
"Hår både her og der: en bok om å bli voksen"
"Mensboka: alt du ikke vil spørre om (men trenger å vite)"
"Sex, pubertet og alt det der: en bok for deg som snart blir voksen"
"Snakk om sex: en bok om følelser, kropp og forandringer"
Websider barn og ungdom:
www.ung.no/sexogsamliv/
www.rettighetsbasen.no
www.suss.no
www.libresse.no

Fagbøker:
Rett eller galt
Video / DVD fag:
Barns seksualitet
Menneskekroppen: fra befruktning til alderdom.
Websider fag:
www.helsedirektoratet.no
www.rettighetsbasen.no
www.ung.no
Barne- og ungdomsbøker:
Abc redder barna.
Rett & Slett
Egne bilder

Følelser

Delemner	Materiell
Hva er følelser?	Fagbøker: Barns stemmer: Om kropp, følelser og filosofi Doktorn kunde inte riktigt laga mig: Barn om sjukdom och funktionshinder och om hur vi kan hjälpa Empati gjennom lek og språk. En bok om seksuelle overgrep mot barn og unge. En lang lang rekke med venner: Hva er følelser? Jo mere vi er sammen Snakk med barn om følelser: en felleskapsbok for voksen og barn Video /DVD fag: Kos og kaos Websider fag: www.moava.org Pedagogiske dataspill bl.a. om kropp og følelser www.klubben.no dokker med forskjellige følelsesuttrykk www.riktigeleker.no Color cards expressive verbs bilder www.vfb.no Zippys venner Spill og materialer: Samtalegenerator
Hvilke følelser kjenner du til? Hvordan vises disse følelsene? Hva gjør deg glad, trist? Hva kan få frem forskjellige følelser? Hva gjør du når du er glad, sint, lei deg? Hvor sitter følelser i kroppen? Hva gjør du når noen er sint på deg, ler av deg, erter deg, mobber deg?	Fagbøker: Hva tenker du om følelser? Kroppsbevissthet, idebok utvikling av barns kroppsbevissthet Sosiale historier Websider fag: moava.org Barne- og ungdomsbøker: Den lille Boken om følelser. Det er lov å bli sint / leie seg / sjenert / redd Hva tenker du om følelser?
Hvordan er det å møte andres følelser?	Video / DVD fag: ESS, etikk, seksualitet og samliv
Hvem kan du snakke med om dine følelser?	Barne- og ungdomsbøker: Den vonde hemmeligheten: Jeg er meg! min meg: Obs! Viktig!

Følelser

Delemner

På hvilken måte er jeg annerledes enn andre?

Sorg over egen funksjonshemming
Barnets forhold til foreldrereaksjoner, sorg og sorgreaksjoner

Hvordan kan jeg fortelle om min funksjonshemming til andre?

Materiell

Fagbøker:

Doktorn kunde inte riktigt laga mig: Barn om sjukdom och funktionshinder och om hur vi kan hjälpa.

Et annerledes utseende

Fri Tid. Funksjonshemmet ungdom og fritid

Jeg er noe helt spesiell

Martins verden

Ni ungdommer om sjelden funksjonshemming

Sats for livet

Snakk med barn om egen sykdom

Sorg hos barn

Trine Marit

Øyeblikk med Kasus

Barne og ungdomsbøker:

Tenke sjæl

Venner og kjærester

Delemne

Venner:

Hvem er venner? Hvem er bekjente? Hva er støttekontakten?

Hva er en god venn?

Hvordan er jeg som venn?

Hva sier venner om meg?

Hva gjør venner sammen?

Hva vil jeg gjøre sammen med venner?

Hvordan er man sammen med sine venner?

Materiell

Fagbøker:

Hvordan fremme sosial og emosjonell kompetanse hos barn

My social story book

Sosiale historier og visuelle forklaringer

Verdifull-jeg?

Den lille boken om kompisen.

Veileder SexKunn

Lage en personlig nettverksbok?

Video / DVD fag:

ESS, etikk, seksualitet og samliv

Spill og materialer:

Samtalegenerator

Hva kan du gjøre samme med støttekontakten?

Planlegging av samvær med støttekontakt.

Bytte av støttekontakt.

Fagbøker:

Fri Tid. Funksjonshemmet ungdom og fritid

Venner og kjærester

Delemne

Kjærester:

Hva kan du gjøre sammen i tillegg til det som venner gjør sammen.
Hvordan blir man kjæreste med noen.
Hvem kan være kjærester
Hvordan man avslutter / bryter ut av et kjæresteforhold

Homofili

Hva kan du snakke om med venner?

Hva kan jeg snakke om med venner og hva kan jeg ikke snakke om med venner.
Hva kan du snakke med en kjæreste om?

Hvordan kan du ta på venner /kjæreste

Hvordan kan venner ta på hverandre?
Hvordan kan dere ta på hverandre som ikke venner kan gjøre
når dere er alene, når dere er sammen med andre.

Hvor og hvordan kan jeg få venner?

Hvor og hvordan kan jeg finne en kjæreste?

Mitt nettverk

Hvem er det jeg bor sammen med.
Hvem hører med i mitt nettverk?

Sette grenser

Hvordan si fra på en god måte hva du vil og hva du ikke vil være med på?
Hvem bestemmer når dere er kjærester?
Hvordan komme frem til kompromisser?

Venner og gaver

Gi gaver og ta imot gaver
Når skal du gi gaver?
Hvor stor skal gavene være?
Hva gjør du når du får gaver?
Hva med gaver som du ikke liker?

Materiell

Fagbøker:

Veileder SexKunn
Kjærlighet og sorg.

Video / DVD fag:

ESS, etikk, seksualitet og samliv

Fagbøker:

”- og ikke nok med det! om å være homoseksuell og funksjonshemmet”
”Trine Marit: en bok om ungdom og (homo)seksualitet”

Websider fag:

www.helseutvalget.no

Websider fag:

Livet kan bare forstås baklengs, men må leves forlengs www.helsedirektoratet.no

Barnehage konseptet

www.nods.no/stinesofiesstiftelsebhg

Video / DVD fag:

ESS, etikk, seksualitet og samliv

Fagbøker:

Fri Tid. Funksjonshemmet ungdom og fritid
ESS, etikk, seksualitet og samliv

Fagbøker:

Metodebok Sette grenser

Pass deg Line

”Si det til noen”

Kosetimen

Venner og kjærester

Delemne

Materiell

Sosiale ferdigheter

Skikk og bruk

Hilse på andre

Spise og lage mat sammen med venner.

Dekke på bordet

Fest - hvor lenge kan du være ute da?

Hvordan skal du komme deg hjem igjen?

Hvem er du sammen med? Skal de som drar sammen til en fest reise sammen fra festen?

Klær til alle anledninger. Valg av klær etter årstiden, aktivitet, hverdag og fest.

Hvilke klær passer til hvilken anledning?

Sove over hos andre. Hva skal jeg ha med meg når jeg skal på besøk,

overnattingsbesøk, på ferie? Bursdager

Hvem kan jeg snakke med og be om

hjelp. Ikke snakke med fremmede

Tidsbegrep, avtaler, ferdig til rett tid, dra

til rett tid, komme for sent

Finne frem... på skoleveien, butikken, i nærområdet, på nye steder

TV, DVD, musikk. Hva kan du se på, hva egner seg, hva liker jeg?

Data. Facebook, Twitter og lignende. Hva kan jeg legge ut der? Venner på nettet

Mobiltelefon. Sende meldinger, ringe, ta

bilder. Hva koster det?

Spill og materialer:

Samtalegenerator

Barne og ungdomsbøker:

Overnatte

Pass deg Line

Websider fag:

Familiens trygg bruk pakke,

www.medietilsynet.no

DEL 2: MATERIELL

Fagbøker

Tema	Tittel	Forfatter	Bokomtale/ kommentar
Alle tema	Ballsidighet: leik og trivsel med ball. Den fantastiske kroppen vår. Eg kan - eg klarer! :	Mol K. J. Odgers S, Lauvnes A.. Steine A.	Forslag aktiviteter med ball Primærmotorisk trening og sansemotorisk stimulering gjennom leik og aktivitet Sansemotoriske treningsprogram for barn 4-12 år
	Handlingsplan for forebygging av uønskete svangerskap og abort 2004–2008 Seksualitet og samliv del 1. Kroppen min og følelsene mine	Helsedepartementet Bolin F.A.	 Heftet tar for seg temaet kroppen min og følelsene mine. Målgruppe er ungdommer og voksne med utviklingshemming. Målsetning er å gi økte kunnskaper om egen kropp, egne følelser og hvordan vi tar vare på kroppen vår og setter grenser. Temaer er: Kroppen min - Hygiene - Følelsene våre - Hvem bestemmer over kroppen min?
	Seksualitet og samliv Seksualundervisning - en veileder	Bolin F.A. Sex og samfunn Senter for ung seksualitet (tidl. Klinikk for seksuell opplysning)	Veileder for kurslærer Inneholder et fysisk og elektronisk format. Pris kr. 350.- eksklusiv porto. For bestilling send e-post til evelyn@sexogsamfunn.no
Kroppen	Hva er kropp. I bevegelse:	Engelsrud G. Jagtøien G. Langlo, Hansen K.	Sansemotorikk - leik - observasjon.

Fagbøker

Tema	Tittel	Forfatter	Bokomtale/ kommentar
Kroppen forts.	Jeg er noe helt spesielt:	Vermeulen P, Van Goor E, Eide B.	Arbeidsbok i psykoedukasjon for mennesker med autisme eller Asperger syndrom. CD med oppgaver følger med
	Kroppsbevissthet Idebank: utvikling av barns kroppsbevissthet Skritt for skritt. Søvn og søvnforstyrrelser.	Velema E. Moen E, Jacobsen KB, Sivertsen A.. Heier M F J S, Wolland A M.	Mange praktiske øvelser Fysisk fostring i barnehage og grunnskole.
Hygiene	Personlig stell.	Friis I, Skaar R.	Arbeidsbok Gammeldags nå, men med gode tips Nedlastbar fra Øverby kompetansesenter
	Profesjonelt målrettet miljøarbeid	Bech, H., Fjeld W., Lie E., Nilsen I. T., Ottersen K.O., Vikin G.	Praktisk arbeid med handlingsrekker med mer.
Pubertet	Fra boyz til menn. Hvordan fremme sosial og emosjonell kompetanse hos barn.	Purvis K. Webster-Stratton C, Okstad KA.	For tenåringsgutter
	Kvinner og personlig hygiene.	Fjeld W, Olsen A-G.	Praktisk veiledning
	Menn og personlig hygiene.	Fjeld W, Olsen A-G.	Praktisk veiledning
	Mens og hygiene.	Fjeld W, Olsen A-G.	Praktisk veiledning
	My social story book. På vej til voksen:	White AL, Gray C. Løwert A, Løt K.	Et undervisningsmateriale til seksualveiledning af unge. Målgruppe barn
	Rett eller galt. Seksualitet i skolen. Seksualitet og funksjonshemming:	Svatun B, Kaardahl A, Sørensen D. Røthing Å, Svendsen S. H. Bang. Fjeld W, Barstad B.	Perspektiver på undervisning. Habiliteringstjenestens kunnskaper og behov.en oppfølger av Berg Gårds publikasjon nr 2/96.
Sexologi	Buttenschön J.	En bog for professionelle og forældre om udviklingshæmmedemenneskers seksualitet.	

Fagbøker

Tema	Tittel	Forfatter	Bokomtale/ kommentar
Pubertet forts.	Trine Marit: en bok om ungdom og (homo)seksualitet.	Wegling M.	Oslo: Sosialistisk opplysningsforbund i samarbeid med Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring 1997.
	Ungdom og seksualitet.	Træen B..	Basert på doktorgradsavhandling.
	Veileder til opplæringsprogram "Utviklingshemmede, samliv og seksualitet".	Fjeld W.	Målgruppe unge voksne utviklingshemmede.
Følelser	Att träna emotionell intelligens. Barn og rasisme. Barnerettigheter:	Campart M. Raundalen M, Lorentzen G. Viermyr M, Skuseth A.	Bok om å bruke narrativer Idéer til metodiske opplegg i barnehage og småskole.
	Barns stemmer: De utrolige årene:	Sandborg K, Midtbø N. Webster-Stratton C.	Om kropp, følelser og filosofi. En veiledning i problemløsning for foreldre med barn i alderen 2-8 år.
	Den viktige hverdagen: Doktorn kunde inte riktigt laga mig:	Öhman M, Aspeli W. Renlund C.	Hverdagsfortellinger og grunnleggende verdier. Barns eksistensielle spørsmål på forskjellige alderstrinn, om sykdom og funksjonshemming og hvordan vi kan hjelpe dem.
	Et annerledes utseende	Haug M. ed.	Seks barn ungdommer om hvordan det er å ha et annerledes utseende. Nedlastbar fra www.frambu.no
	Empati gjennom lek og språk. En lang lang rekke med venner: Filosofiske samtaler i barnehagen:	Öhman M. Holmsen G. Olsholt Ø, Lahaise M, Schjelderup A.	Sangtekster, melodier og fortellinger. Å ta barns tenkning på alvor.
	Fri tid. Funksjonshemmet ungdom og fritid Hva er følelser?	Lühr E. Svatun B, Gaustad B.	Planlegging av fritid for funksjonshemmet ungdom. Nedlastbar fra www.frambu.no

Fagbøker

Tema Følelser forts.	Tittel	Forfatter	Bokomtale/ kommentar
	Hvordan snakke med barn og unge om kropp, pubertet, seksualitet og seksuelle overgrep?	Ulberget A. A.	Kompendium.
	Jo mere vi er sammen: hvordan lære barn sosiale ferdigheter.	Cartledge G, Kleefeld J.	Mange praktiske øvelser og oppgaver om sosiale ferdigheter, beregnet for barnehagen, men mange gode forslag som kan brukes i andre aldersgrupper også.
	Martins verden	Møller-Nordbye M. R.	Martin fikk diagnosen Asperger syndrom - med alt det innebærer. I denne boken forteller Martin om en vanskelig periode i livet sitt. Gjennom små historier får vi innblikk i hans møte med skole og annet hjelpeapparat. Han beskriver også sin ensomhet og sitt ønske om å få venner, og hvilke utfordringer det medfører.
	Misbrukte barn: reaksjoner som kan vise seg i skole og barnehage.	Breidvik G.	Bergen: Sigma forl. 2003.
	Ni ungdommer om sjelden funksjonshemming	Haug M. ed.	Ni ungdommer om sitt liv med en sjelden funksjonshemming.
	Sats for livet.	Raundalen M.	Nedlastbar fra www.frambu.no Boka forteller om hvordan en psykolog kan hjelpe et barn, f.eks. når mamma og pappa skilles, når barnet har sorg eller når barnet mister kontrollen.
	Seksualitet og utviklingshemning.	Barstad B.	Boka forteller om forskjellige personer, deres problemer og om hvordan de fikk hjelp Boken kan brukes som utgangspunkt for diskusjon om tema seksualitet, utviklingshemning og hvordan det kan jobbes med dette tema.

Fagbøker

Tema Følelser forts.	Tittel	Forfatter	Bokomtale/ kommentar
	"-si det til noen-": en bok om seksuelle overgrep mot barn og unge.	Aasland M. Wiede	En bok om seksuelle overgrep mot barn og unge. Boken beskriver signaler og senskader barn og unge kan vise oss om at noe er galt. Noen barn tror det skal være sånn. Andre gjør alt de kan for å skjule det de utsettes for. De som ble utsatt for seksuelle overgrep som små, sier: "De voksne må jo ha sett det – de måtte forstå at noe var galt?" Boken forteller hvor du kan henvende deg for å få veiledning og mot til å kunne gjøre alt du kan for å hjelpe barnet. Den gir praktiske råd og kunnskap om hvordan du kan snakke med barn om gode og vonde hemmeligheter og berøringer. Den gir innsikt i hvordan voksne som ble utsatt for seksuelle overgrep, har hatt det. Artikkel. Nedlastbar fra www.frambu.no
	Snakk med barn om egen sykdom Snakk med barn om følelser: en fellesskapsbok for voksen og barn.	Vatne T Fossen A.	
	Social och emotionell träning för alla barn:	Gottberg M-P.	en praktisk handbok för skolan, förskolan och föräldrar.
	Sorg hos barn: en håndbok for voksne.	Dyregrov A.	
	Stress ned med barna:	Preuschoff G, Bausch H.	88 leker, fantasireiser og øvelser for en roligere hverdag.
	Trygge og utrygge barn i barnehagen.	Andersen J, Gundelach S,	
	"-si det til noen-": en bok om seksuelle overgrep mot barn og unge.	Aasland M., Wiede.	

Fagbøker

Tema Venner og kjærester	Tittel	Forfatter	Bokomtale/ kommentar
	Att träna emotionell intelligens. Autism: relationer och sexualitet. Barns kjønnsliv: skammens barn.	Campart M. Gerland G. Johansen J.	Boka tar opp barns seksualitet og de problemer og tabuer forfatteren mener foreldre overfører til sine barn på dette området. Boka er skrevet for å være et diskusjonsgrunnlag for foreldre, barn og lærere. Med litteraturliste
	Barns seksualitet. Bytte, kjærlighet, overgrep: Jo mere vi er sammen: hvordan lære barn sosiale ferdigheter.	Langfeldt T. Larsen C. Jordheim, Pedersen W. Cartledge G, Kleefeld J.	Seksualitet blant ungdom i randsonen.
	Lekende nærvær: samvær og samspill -møter og muligheter.	Aspeli W, Öhman M.	Gjennom fortellingene om Eva og Erik i barnehagen, om Lille og Dragen - knyttet sammen med faglige kommentarer - rettes oppmerksomheten mot de avgjørende menneskelige møtene i barnehagens hverdag. Hva skaper positivt samvær og spennende samspill? Med musikk som bilde introduserer Lekende nærvær begrep som "empatiens grunntoner" og "jazzpedagogikk".
	Metodebok for Sett dine egne grenser.	Sollesnes R, Kyrkjebø JM, Økland T..	Undervisningsopplegg om seksualitet, kropp og trening i å sette egne grenser.
	Misbrukte barn:	Breidvik G.	Reaksjoner som kan vise seg i skole og barnehage.
	När känslan tar över ...: sexualitet, utvecklingstörning, autism.	Nordeman M.	sexualitet, utvecklingstörning, autism. Boka forteller om hvordan kroppen forandrer og utvikler seg, hva som skjer i puberteten og hvilke gleder, og problemer, seksuallivet kan føre med seg.
	-og ikke nok med det!: om å være homoseksuell og funksjonshemmet.	Wegling M.	

Fagbøker

Tema	Tittel	Forfatter	Bokomtale/ kommentar
Venner og kjærester forts.	Seksualitet og ryggmargsbrokk	Grimsrud K. Wallace M, Mathiassen B.M.	Sunnaas sykehus HF, 2008.
	Sex Kunn testen:.	Fjeld W, Zachariassen P, Fiske A.	Et tilpasset hjelpemiddel for kartlegging av kunnskap om seksualitet og samliv
	Sex Kunn, Veileder	Fjeld W, Zachariassen P, Fiske A.	Veileder til opplæringsprogram "Utviklingshemmede, samliv og seksualitet". Sykehuset Innlandet HF 2000
	Sexualitet och integritet: om anpassad sex och samlevnads kunnskap för personer med utvecklingsstörning.	Löfgren-Mårtenson L.	
	Snakk om sex?: fysisk funksjonshemmede og åpenhet om seksualitet og samliv.	Fjellså E.	Voksne funksjonshemmede
	Sosiale Historier og Visuelle Forklaringer.	Fjæran T., Gjesti E.	Dette heftet er skrevet av og presenterer metodene Sosiale Historier og Visuelle forklaringer. Heftet inneholder en stor samling eksempler samt utdyping av teoretisk bakgrunn og funksjonsprinsipper. Forebygging og oppfølging.
	Utviklingshemming og seksuelle overgrep: forebygging og oppfølging.	Eggen K.	
	Seksuelle overgrep mot barn med funksjonshemning Øyeblikk med kasus.	Kvam M. H Sydnes S. M.	Sammendrag basert på fire forskningsrapporter av Marit Hoem Kvam En mors fortelling om å ha et barn med Down syndrom.

Video / DVD fag

Tema	Regissør	Tittel	Utgitt	Omtale/ kommentar
Alle tema	Barstad B., Neset B.:	ESS etikk, samliv og seksualitet.	www.exben.no (2004)	ESS er en opplæringspakke som består av en DVD plate og et hefte. Heftet er lettlest og følger de ulike temaene i DVD plata. De enkelte temaene på DVD plata kommer i form av korte filmkutt som viser ulike dilemma, utfordringer eller informasjon om hvordan man skal gjøre. Temaene som presenteres er: Folkeskikk, Kropp og pubertet, Hygiene. Venner og kjæresten og Sex. ESS kan brukes overfor enkeltpersoner og grupper.
Pubertet		Menneskekroppen: fra befruktning til alderdom.	Volda AV senteret 1999.	DVD
		Barns seksualitet.	Oslo: Pedagogisk Forum 2001:	1 videokassett (VHS) (25 min).
		Pubertet og løsrivelse hos unge med empatiforstyrrelser	[S.l.]. : NLD-gruppen 2006.	DVD: interview med Bo Hejlskov Jørgensen, Trine Uhrskov, Karen Prætorius, Teit Bang Heerup, Louise Jensen / NLD-gruppen.
Følelser		Kos og kaos.	Volda: AV-senteret 2007:	2 plater (DVD-video) (240 min).

Websider fag				
Tema	Beskrivelse	Ansvarlig	URL	Dato ref. websiden
Alle tema	<p>CAT-kit Cognitive Affective Training. Opplæring I kommunikasjon rundt følelser, tanker og adferd. Siden er for det meste på engelsk, men materialet er oversatt til norsk.</p>	<p>Ellermann M, Callesen K, Annette Møller Nielsen A M og Attwood T. Danske psykologer</p>	<p>http://cat-kit.com/?lan=no&area=catbox&page=catbox</p>	2010-09-29
	<p>NFSS nettverk for fagpersoner som arbeider i habiliterings- og rehabiliteringstjenestene. Nettverket er en viktig ressurs i kunnskapsformidling og utvikling av tilrettelagt informasjons- og undervisningsmateriell. Habiliteringstjenestene arbeider i hovedsak med barn, unge og voksne med medfødt eller tidlig ervervet funksjonshemming/utviklingshemming.</p>	<p>Nettverk funksjonshemmede seksualitet og samliv</p>	<p>www.nfss.no/</p>	2010-09-29
	<p>Veileder og kurshefte ”Kroppen min og følelsene mine” Tilrettelagt for utviklingshemmede ungdommer og voksne.</p>	<p>Norsk forbund for utviklingshemmede</p>	<p>www.nfunorge.org/view.cgi?&link_id=0.6302.6398&session_id=491953343</p>	2010-09-29
Kropp	<p>A4-postere med kroppens anatomi A4-postere med kroppens anatomi, uten tekst Bestille gratis materialer eller laste de ned fra nettsiden. Info og quiz.</p>	<p>Fredriksen AM.</p>	<p>www.libresse.no/Pages/MicroSites/Education/Default.aspx?id=15350</p>	2010-09-29
Kropp / hygiene	<p>På fagnettstedet til helse- og sosialfag finner du lærestoff til læreplanen for Vg1 helse og sosialfag.</p>	<p>Nasjonal digital læringsarena</p>	<p>http://ndla.no/nb/fag/8</p>	2010-09-29
Kropp / følelser	<p>Pedagogiske dataspill bl.a. om kropp og følelser Målet er at moava.org skal være: Et trygt sted for elever å lære og dele kunnskap Et sted hvor lærere kan finne og dele undervisningsopplegg og kunnskap Foreldre kan få hjelp til å bidra til sitt eget barns læring.</p>	<p>Moava (Tidligere Skoleveven)</p>	<p>http://moava.org/index.php?pageID=7&categoryID=24</p>	2010-09-29

Websider fag

Tema	Beskrivelse	Ansvarlig	URL	Dato ref. websiden
	<p>Pedagogiske spill Gratis spill som du lærer noe av! Flere av spillene egner seg også for elever med spesielle behov for tilrettelegging, blant annet elever som trener på bruk av alternativt betjeningsutstyr.</p>	Skolenettet	http://www.skolenettet.no/templates/General.aspx?id=36023&epslanguage=NO	2010-09-29
Hygiene	Personlig stell arbeidsbok.	Øverby kompetansesenter	http://www.statped.no/nyUpload/Moduler/Statped/Enheter/Overby/Tekestfiler/Materiell/Personlig_stell%202.pdf	2010-09-29
Pubertet	<p>Gir ungdommer informasjon om rettigheter, muligheter og plikter Kunnskapsbank om tjenester og levekår for utviklingshemmede og veiviser i bruk av ny kunnskap og tilnærminger Tilrettelegge kompetanse- og fagutvikling for praksisfeltet</p>	Barne- ungdoms og familiedirektoratet Nasjonal kompetansemiljø utviklingshemning	http://www.ung.no/sexogsamliv/ www.naku.no	2010-09-29 2010-09-29
	<p>Mange relevante tema seksuell helse, funksjonshemmede, undervisningsmateriell, informasjonsbrosjyrer på flere språk Klikk for eksempel på: Seksuell helse, så sex og samliv, så funksjonshemmede, samliv og seksualitet eller publikasjoner, så undervisningsmateriell Brosjyrer er nedlastbare, for eksempel ”om ungdom og seksualitet” på veldig mange forskjellige språk</p>	Helsedirektoratet	www.helsedirektoratet.no	2009-09-23

Websider fag

Tema	Beskrivelse	Ansvarlig	URL	Dato ref. websiden
Pubertet forts.	Livet kan bare forstås baklengs, men må leves forlengs Fargerikt hefte med utradisjonell grafisk design. Korte trigger noveller i en åpen form om kropp, seksualitet, kjærlighet, følelser og rolleforbilder. Egner seg til undervisning og gruppediskusjoner i jentegrupper. Kan brukes av ungdomshelsestasjoner, klubbledere og iskolen. Testet av jenter i aldersgruppen 14–18 år og undervisere som ga heftet positiv respons. Klasesett med veileder.	Helsedirektoratet	http://www.helsedirektoratet.no/publikasjoner/undervisningsmaterieell/livet_kan_bare_forst_baklengs_men_m_l_eves_forlengs_2878	2010-09-29
	Ungdom og alkohol Legger vekt på elevenes holdninger og normer til rusmiddelbruk. Det finnes elevhefter og gruppelederhefter. For 8 klasse.		http://www.helsedirektoratet.no/publikasjoner/undervisningsmaterieell/ungdom_og_alkohol_elevhefter_15540	2010-09-29
	Sett dine egne grenser. Brosjyre nedlastbar Undervisningsopplegg om seksualitet, kropp og trening i å sette egne grenser.		http://www.helsedirektoratet.no/vp/multimedia/a/archive/00041/IS-2667_Sett_dine_eg_41759a.pdf	2010-09-29
	Hva skjer? 11-13 Brosjyre nedlastbar Rettet mot unge jenter og gutter i pubertetsalder. Hftet tar opp et mangfold av temaer knyttet til utfordringer og gleder ved overgangen fra barn til voksen:		www.helsedirektoratet.no/vp/multimedia/archivve/00071/Hva_sker_11-13_71349a.pdf	2010-09-29
	Maskulinus Brosjyre nedlastbar Brosjyre for og om gutter med sort/hvitt fotografier. Faktastoff om gutters seksualitet. Egner seg til		IS-1487 http://www.helsedirektoratet.no/publikasjoner/faktahefter/maskulinus	2010-09-29

Websider fag				
Tema	Beskrivelse	Ansvarlig	URL	Dato ref. websiden
Pubertet forts.	selvstudium og oppslagsverk både for gutter og jenter som lurte på noe rundt gutter og sex. Guide til seksualundervisningen	Libresse	80489 www.libresse.no/Pages/MicroSites/Education/Default.aspx?id=15350	2010-09-29
	Ideer til helse og pubertetsundervisning. Jente & Gutt Undervisningsmaterieell for 5.-7. klasse Snart klar. Undervisningsmaterieell til 8 -10. klasse. Program mot mobbing i skolen	Senter for atferdsforskning	saf.uis.no/publikasjoner/zero-materieell/	2010-09-29
	Mange plansjer om kropp, pubertet	Senter for ungdomshelse samliv og seksualitet	www.suss.no	2010-09-29
	Oversikt og kommentarer over rettigheter til barn. Barnvennlige sider Helse for homofile Bestille gratis informasjon om sex og homofili	Youmans M. Helseutvalget.	www.rettighetsbasen.no www.helseutvalget.no	2010-09-29 2010-09-29
Følelser	Lærer barn 4-10 år om Empati, impuls kontroll og selvkontroll		www.cesel.dk/trin_for_trin	2010-09-29
	Zippys venner er et program for 1. årstrinn i barneskolen. Undervisningsprogrammet har som målsetting å lære barna: å identifisere og snakke om følelser å mestre dagliglivets problemer å støtte andre som har det vanskelig Krever opplæring av lærere på flere skolen i kommunen.	Voksne for barn	http://www.vfb.no/xp/pub/zippys/venstre/gul/hoved	2010-09-29

Websider fag				
Tema	Beskrivelse	Ansvarlig	URL	Dato ref. websiden
Venner og kjærester forts.	Omtaler program for små barn med atferdsvansker	Midt-Norsk kompetansesenter for atferd	www.mka.no/WebsterStratton/webster_stratton.htm	2010-09-29
	Barnehagekonseptet er ment å bidra til å øke de ansattes kompetanse på tre plan:	Stine sofies stiftelse	www.nods.no/stinesofiesstiftelsebhg/	2010-09-29
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hvordan samtale med barn om vanskelige ting som overgrep og vold, både faktakunnskap og fremgangsmåter. 2. Hvordan gjøre barn kompetente til "å si ifra" om vanskelige opplevelser. 3. Hva skal jeg som ansatt gjøre om "det er noe med den ungen". 			
	Familiens trygg bruk pakke. Trygg bruk pakken er et pedagogisk verktøy for barn mellom 6 og 10 år og deres familier. Den har som mål å få barn og foreldre til å oppdage nettet sammen, og særlig involvere foreldre mer i det som nå er digital hverdag for barn flest. Pakken inneholder blant annet foreldreguide, arbeidsbok, fortellinger som levendegjør situasjoner man kan komme opp i, og instruksjoner for hvordan sette opp e-post, passord og så videre.	Medietilsynet Trygg bruk I samarbeid med KRIPOS	www.medietilsynet.no/Trygg-bruk/Larere/	2010-09-29

Spill og materialer

Tema	Tittel / materialer	Utgiver	Omtale/ kommentar
Alle tema	BoardMaker	www.mikrodaisy.no	Boardmaker er et ideelt verktøy for å lage symbol-baserte materialer som kommunikasjonstavler og bøker for personer med behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK). I tillegg kan du lage skjema med handlingsrekker og symbol-støttet kommunikasjon. Boardmaker inneholder mer enn 4500 Picture Communication symboler (PCS) i både farger og svart-hvitt, alle i 44 språk.
	Samtalegeneratoren "Jeg lurer på?"	Tone Grude og Vigdis Morvik Larsen 2008 www.talkped.no	Et verktøy som gjør det lettere å snakke om vanskelige tema Spørsmålkort m.m. i eske Spillbrett. - Spørsmålkort. - Spillbrikker. Veiledningshefte
Kroppen	Josefine Skolehjelp: Reisen til kroppens indre	www.riktigeleker.no	I dette spillet lærer barna om: Kroppens oppbygning, kretsløpet, fordøyelsen, hjernens funksjoner, sansene. Det er mulig å spille med tre forskjellige vanskelighetsgrader. Det gjør at alle barna uansett nivå kan få gode resultater med en gang.
	Larsen Puslespill Kroppen vår	www.smarttoy.no	Aldersmerking: 6-12 år Puslespill med bilder av organer Varenr.100268
	Puslespill Verdens barn	www.klubben.no	Art. nr. R18666

Spill og materialer

Tema	Tittel / materialer	Utgiver	Omtale/ kommentar
Hygiene	Påkledningsdukker	www.klubben.no	Disse dukkene gir de små barna mulighet til å lære om de forskjellige typer av tøy vi har. Barna øver seg i fingerferdighet og lærer hvordan man kler på seg. (kneppe knapper, lukke/åpne glidelås, sette av og på skjertif, stramme/åpne belte etc) art. nr. W223751.
	Maxi puslespill – Vaskerommet	www.klubben.no	Flere puslespill i store brikker om kropp, utvikling, kle av og på
	Puslespill - Figurer som skal kles på Myke puslespill - Menneskekroppen	www.klubben.no	To plater i stiv plast viser en gutt og ei jente uten tøy. Settet er beregnet for å lære kroppens bygning og utvikle barnas iakttagelsesevne. Ut fra visse tegn skal barna gjenoppbygge et bilde ved å sortere etter personens kjønn og farge, type tøy og årstid. Slik lærer barna å analysere sine observasjoner og de utvikler således sine iakttagelsesevner. Åtte skumpuslespill med fire brikker som viser gutten eller jenta i hver årstid. Art. nr W102254
Pubertet	Familier fra hele verden, maxi sett	www.klubben.no	Med disse komplette familiene med både babyer og besteforeldre kan barna lære om ulike emner som f.eks. kommunikasjon mellom generasjoner, utvikling og alderdom. Figurene forestiller ulike etniske grupper, slik at barna utvikler sin forståelse for ulikheter.: Art. nr. W112196
Følelser	Color cards, verb-ekspressive	www.riktigeleker.no	Ekspressive verbs viser kompleksiteten og de ulike betydninger språket og ansiktsuttrykk har. Formålet er å bygge en dypere forståelse av språk og kroppsspråk. Viser f.eks. fingre i kors, hevede øyenbryn, gråt m.m.

Spill og materialer

Tema	Tittel / materialer	Utgiver	Omtale/ kommentar
	Maksisett Dukker med Ansiktsuttrykk	www.klubben.no	Sett med 6 stk. (Sorg, Gråt, Angst,, Glede, Sinne og Overaskelse) Art.nr. W233235

Barne- og ungdomsbøker

Tema	Tittel	Forfatter	Bokomtale/ kommentar
Kroppen	Kroppen vår. Den kule kroppen: en artig historie om kroppen vår.	Cullimore S, Bacon D, Ledger B.	I denne boken drar fire venner på en spennende forestilling hvor de får se hva som er inni kroppen, og hvordan kroppen virker. Bak i boken finner du faktaopplysninger om kroppen.
	Fakta om kroppen din.	Craft N, Estensen M.	
	Hvordan menneskekroppen virker.	Royston A, Shone R, Forsey C.	Boka gir en grundig og samtidig lett tilgjengelig innføring i kunnskapen om menneskekroppen. Den tar for seg alt fra skjelettet, musklene og sansene til kontrollsystemene
	Jeg er ikke trøtt og vil ikke sove.	Child L.	
	Kroppen	Torgersen T-V, Olsen V. Zahl.	
	Kroppen.	Svatun B, Sandberg M.	Boka forklarer barn hvordan vi blir til, hvordan kroppen vår fungerer, og beskriver en rekke sykdommer og plager som kan ramme barn.
	Mortens mareritt. Rut og Knut ser på kroppen	Furman B, Muhonen A-M. Danielsson M.	Boka er beregnet på barn i førskole- og småskolealder, og tar for seg de kroppsdelene som barna kan se og kjenne på. Den ser bl.a. på skjelettet, huden, håret og tennene.
		Hvorfor har vi blod, skjelett og hud? Hva gjør at man puster og at hjertet slår? Hva betyr det å være allergisk? Hvorfor er noen små og andre store, og finnes det en sjette sans?	

Barne- og ungdomsbøker

Tema	Tittel	Forfatter	Bokomtale/ kommentar
	Slik virker kroppen.	Schaaf B, Dürr G.	
Hygiene	Bæsjeboka. Kyss & dass & aprilsnarr: alt har en historie.	Stalfelt P. Höjer D, Grähs G.	Alle må vi bæsje, mennesker og dyr
	Prompeboken. Toto tisser på dronningen.	Lorentzen G.. Youmans M, Norberg TM.	Billedbok enkle tegninger
	Pubertet	100% meg.	Greenwood E, Cox A, Hill M-J. 2009.
	ABC redder barna. Aldo Monrad Aldo Monrad - Konfirmanten	Henmo S. (red.) Berggren A. Berggren A.	
	Bitching. Blodig alvor. Bølla Britt og lille meg. Bølla Britt og Rita Rapp. Det er ikke storken!: ei bok om jenter, gutter, babyer, kropper, familier og venner.	Skotheim L, Vågsland AH. Viermyr M, Kaardahl A. Viermyr M, Moursund G. Viermyr M. Harris R.H., Emberley M.	En bok om jenter og mobbing. Om å få mens. Hvordan stå imot mobbing En humoristisk og informativ bok om kropp og familie. I tekst og bilder forklarer den forskjellen på en jente- og guttekropp, både utvendig og innvendig. Boka beskriver hvordan kroppen forandrer seg gjennom livet, fra barn til mann og kvinne, hvordan babyer blir til, graviditet og fødsel. Den tar opp ulike familietyper, positiv og negativ berøring, hvordan gutter og jenter egentlig er ganske like, og vennskap. Har register.
	Familien Vik.	Eriksen IS, Witczak A.	Boken kan brukes i barnehager, småskolen og for elever med spesielle lærevansker. Den er bygget opp om familien Vik, og opplegget tar sikte på å innføre en del begreper fra deres dagligliv. Vi får vite hvor gamle de er og hvor de bor. Det er lagt vekt på langsom progresjon, og en del begreper blir presentert med ulik vanskegrad.

Barne- og ungdomsbøker

Tema	Tittel	Forfatter	Bokomtale/ kommentar
	Fra barn til voksen.	Ganeri A, Brooker V.	Omhandler hvordan det er å bli voksen i flere kulturer.
	Hår både her og der: en bok om å bli voksen.	Bailey J.	Kroppens endring i puberteten
	Hjelp, jeg blør.	Torudd C.	Jejjan har vært på sommerferie hos fetterne og kusinene på hytta ved sjøen. Det er Emma, Jonas, Karin og lille Karl. Og Anton, som hun er blitt forelsket i. Hun har gledet seg til å komme tilbake dit hele vinteren, men når hun er der og får mensen for første gang, og verken tante eller onkel er i nærheten, blir ting annerledes enn hun hadde tenkt seg
Pubertet forts.	Hva gutter vil vite om jenter.	Mjåland, Anne Enger Haaland, Karine Henmo, Sverre	Boken er delt i to. Hva gutter vil vite om jenter og en del hva jenter vil vite om gutter. Egne test for gutter og jenter om hva de nå vet om det motsatte kjønn
	Hysj-hysj! Kukbruk: en bok om kjærlighet, følelser og kjønn.	Viermyr M, Kaardahl A. Forssberg M.	Bok om at kroppen endrer seg i pubertetet
	Maskulinus: om gutter for gutter.	Haugmark T, Gamnes S, Herland R.	
	Mensboka: alt du ikke vil spørre om (men trenger å vite).	Gravelle K, Gravelle J, Evensen Å. Rytter	Mye tekst og en del tegninger
	Mensen.	Edvall L.	
	Rett & slett:	Youmans M, Høstmælingen N.	rettighetsboka for deg under 18. Ungdomsbok om rettigheter for ungdommer.
	Sex, pubertet og alt det der: en bok for deg som snart blir voksen.	Bailey J, McCafferty J.	Finnes også på nettet. Bok med mange tegninger om pubertet og det som følger med.
	Snakk om sex: en bok om følelser, kropp og forandringer.	Harris R.H., Emberley M.	Boka forteller om hvordan kroppen forandrer og utvikler seg, hva som skjer i puberteten og hvilke gleder, og problemer, seksuallivet kan føre med seg.
	Tjuven.	Belsvik R.	Joliver besøker kompisen Bob som har besøk av søskenbarnet sitt.

Barne- og ungdomsbøker

Tema	Tittel	Forfatter	Bokomtale/ kommentar
	Ungdom, samliv og sex. Være sammen: om ungdom og seksualitet.	Fenwick E, Walker R. Fonn M.	De har noe hemmelig å vise frem i bua. Bob har et blad der kvinnene er helt nakne og Jolver har aldri sett noe så fint før
Følelser	Bøllete brødre og sære søstre Den lille Boken om følelser:	Alley R.W. Bloch Thorsen G-R.	Litt om søskensjalousi og rivalisering. "Den lille boken om følelser" er fortellingen om to barn, Julie og Jonas, som opplever hendelser som setter tanker og følelser i sving. Boken gir en nær og ærlig innføring i hva følelser er, og hvordan voksne og barn forholder seg til dem.
	Det er lov å bli sint: Det er lov å være lei seg: Det er lov å være sjenert: Det er lov å være redd: Dødenboka. Ensom Forelskelse. Hva tenker du om følelser?	Mundy M, Alley R. W. Mundy M. Jackson J.S. Wigand M, Alley R. W . Stalfelt P. Amos J, Green G. Fiske A. Brenifier O, Bloch S..	... en liten hjelpebok for barn om sinne. ... en liten hjelpebok for barn som sørger: ... en liten hjelpebok for tilbakeholdne barn. ... en liten hjelpebok for barn om frykt.
	Kosetimen.	Thor A, Torudd C.	En bok med enkel skrift og beskrivende tegninger. Boka tar opp seks spørsmål om følelser. Den gir noen svar, men forfatteren oppfordrer deg til å tenke selv, og til å lage svarene selv eller sammen med andre Nathalie skal synge når de har kosetime på skolen. Alva og Filippa skal kore og danse. Men så blir Nathalie sur fordi Alva gjør en feil. Så blir alle sure og vil bestemme over Alva, men Alva vil bestemme over seg selv.
	Kyss, klapp og klem: om barn, kropp og trygghet. Lykkelig Mia velger leken.	Fougner L, Grossmann K. Amos J, Green G. Klepp A, Billett C.	

Barne- og ungdomsbøker

Tema	Tittel	Forfatter	Bokomtale/ kommentar
	Misunnelig	Amos J, Green G.	
	Modig	Amos J, Green G.	
	Obs! Viktig!	Lindgren B, Torudd C.	Forfatteren tar fatt i det hun selv synes er viktig: om ikke å være som andre, om å bli forlatt, om sex, redsel, død, sorg og annet. Med dette håper hun at barn kan få svar på ting de går og lurere på, men som de ikke tør å snakke med noen om. Fine tegneserier som illustrasjoner.
	Overnatte.	Thor A, Torudd C.	Danne og Love har vært sammen og lekt hele dagen. Så får Danne en god idé, Love kan overnatte. Til å begynne med synes Love det er gøy, men når de skal sove så er ikke Love så sikker likevel
Følelser forts.	Redd.	Amos J, Green G.	Enkle bøker om følelser.
	Redd.	Fiske A.	En bok med enkel skrift og beskrivende tegninger.
	Rødt hjerte, blå sommerfugl.	Thor A.	Dette er historien om Alva og Love. Alva og Love går i fjerde klasse, og ingen av dem vet at de snart skal bli forelsket i hverandre
	Sinne.	Fiske A.	En bok med enkel skrift og beskrivende tegninger.
	Sint	Amos J, Green G.	
	Sjenanse.	Fiske A.	En bok med enkel skrift og beskrivende tegninger.
	Sviktet.	Viermyr M.	Når far blir arrestert og må i fengsel.
	Sånn føles kjærlighet.	Danielsson M, Ginner C, Kvarnström G.	
	Sånn føles sinne.	Danielsson M, Ginner C, Gustavsson P.	
	Såret	Amos J, Green G.	
	Toto vil vinne.	Youmans M, Norberg TM.	
	Trist	Amos J, Green G.	
	Trygg	Amos J, Green G.	
	Vennlig.	Amos J, Green G.	
	Verdifull - jeg?: barn og selvfølelse.	Sørbye Ø.	
Venner og kjærester	Den vonde hemmeligheten:	Bartlam C.	En fortelling om incest.

Barne- og ungdomsbøker

Tema	Tittel	Forfatter	Bokomtale/ kommentar
	Den lille boka om kompisen. Deppa jenter.	Höjer D, Kvarnström G. Wilson J.	Ellies romantiske forhold til Russel henger i en tynn tråd. Magda har mistet kjæledyret sitt og sørger forferdelig (enda de andre ikke visste at hun fortsatt hadde en hamster engang!). Og Nadine har fått nok av at de to andre belærer henne om farene ved å treffe folk på Internett - hun synes det er helt topp å ha en nettkjæreste! Det gråtes i bøtter og spann, og det snufses i hundrevis av lommetørklær. Kommer vennskapet til å overleve alle disse prøvelsene? om kjærlighet, følelser og kyssing.
Venner og kjærester forts.	Forferdelig forelsket: Guttegærne jenter.	Sellberg A. Wilson J.	Jeg-personen i boken heter Ellie og skal begynne i niende klasse. Ellie forteller om familien (inkludert lillebroren Egget), om venninnene Magda og Nadine og - ikke minst - om sine problemer med å få seg kjæreste. På ferie i Wales treffer hun imidlertid en gutt som blir brevvennen hennes.
	Jeg er meg! min meg:	Rygg E, Aasland M. Wiede	Mange barn er dessverre utsatt for overgrep eller omsorgssvikt. Og enda verre: De fleste av dem går gjennom barndommen uten at noen gjør noe med det. Kanskje er det ingen som oppdager det, kanskje er det ingen av de som vet, som våger å si eller gjøre noe. Gjennom boka og samtalene rundt de ulike temaene ønsker vi å bidra til at barn kan få et godt og bevisst forhold til kroppen sin. Boka passer i samtaler med barn fra ca. 4 til 8 år. Boka er utviklet med midler fra Stine Sofies Stiftelse.
	Jeg sa ikke kom inn. Kiling i magen, klump i halsen.	Rygg E. Thor A, Torudd C.	Barnebok om overgrep og behandlingen etterpå Kan kjærligheten ta slutt? Og hvordan skal man i så fall greie å fortelle det til den andre? Boka er en fortsettelse av Rødt hjerte, blå sommerfugl
	Kjærleikboka. Kjærlighet og sorg. Kysset som fikk snøen til å smelte.	Stalfelt P. Höjer D, Kvarnström G. Fretheim T, Berge R.	
	Pass deg, Line! Piken jeg elsker heter	Kvam M. Hoem, Henriksen C. Nilsson P, Lindenbaum P.	En liten fortelling om en gutt som prøver å få en pike til å se ham.

Barne- og ungdomsbøker

Tema	Tittel	Forfatter	Bokomtale/ kommentar
	Milena: Sex og sånt.	Lie, A., Danielsen Øverås, M. Alstad, Winge, V. Moi, H. Hepsø, T.	
Venner og kjærester forts.	Stressa jenter.	Wilson J.	Ellie synes hun ser grusom ut. Venninnene Magda og Nadine ser dødslekre ut, men nå skal Ellie gå i gang med en skikkelig slankekur, og denne gangen skal hun gjennomføre den, koste hva det koste vil. Boka er en fortsettelse av Guttegærne jenter
	Tenke sjæl:	Torgersen T-V.	en bok om å trives med det man er, og ikke streve med å bli noe andre vil du skal være.
	Ustyrlige jenter.	Wilson J.	Lille, lubne Ellie blir veldig overrasket når hun treffer en gutt, Russel, som faktisk er interessert i henne. Problemet er at hun må være hjemme klokka ni, og hun lurar på om Russel vil fortsette å være interessert i henne når hun må hjem så tidlig

CD/ lydbøker barn

Tema	Tittel	Forfatter	Bokomtale/ kommentar
Pubertet Følelser	Berts første funderinger. Hjerte-smerte. Hvis jeg kunne fly. Sanger	Jacobsson A. Viermyr M. Barneselskapet; 2006.	Om å miste lillesøster Barn som pårørende er ofte en oversett gruppe. Når en i familien blir alvorlig syk, påvirker dette alle i familien. Det kan ofte kjennes både vanskelig og utfordrende for de voksne å snakke med barna om alt de lurar på, enten det gjelder liv eller død. "Hvis jeg kunne fly" kan gi

Venner og kjærester	Guttegærne jenter.	Wilson J.	trøst og oppmuntring til barn i slike vanskelige situasjoner.
	Hvis jeg kunne fly		Sanger om sorg mm
	Pass deg, Line!	Kvam M. Hoem, Henriksen C.	Om overgrep. CD i lomme i boken
	Stressa jenter.	Wilson J.	
	Verdas mest forelska par	Belsvik R.	

CD rom barn

Tema	Tittel	Forfatter	Bokomtale/ kommentar
Kroppen	Professoren oppdager kroppen	Britt Sternehäll; Maria Zetterlund; Britt Sternehäll (Illustratør) ; m.fl.	Barn 3-5; Barn 6-9 CD-ROM Professoren utforsker forplantningen, skjelett og muskler, de fem sansene, indre organer, hjernen og nervesystemet, fordøyelsen, celler og bakterier og at alle er ulike men likevel like. Bygg din egen fantasikropp eller spill huskespillet.

DVD barn

Tema	Tittel	Regissør	Utgitt	Omtale / kommentar
Alle tema	ESS	Barstad B. Neset B.	www.exben.no (2004)	ESS er en opplæringspakke som består av en DVD plate og et hefte. Heftet er lettlest og følger de ulike temaene i DVD plata. De enkelte temaene på DVD plata kommer i form av korte filmkutt som viser ulike dilemma, utfordringer eller informasjon om om hvordan man skal gjøre.
Pubertet	Gutter & sex.		Høvik: Hippocampus 1998:1 videoplate (DVD-video) (25 min.) Helsedirektoratet.	
	Jenter & sex.		Høvik: Hippocampus 1998:1 videoplate (DVD-video) (25 min.)	

DVD barn

Helsedirektoratet.

Venner og kjærester	Ikke naken.	Lian T.	Norge: Oslo : Painswick film 2005:DVD (1 t 31 min)
	Venner for livet	Næss AL.	Oslo Nordisk film 2005:1 plate (DVD-video) (t.29 min.).
	Markus og Diana.	Scharffenberg S.	2009: DVD (90 min)

Websider barn og ungdom

Tema	Beskrivelse	Ansvarlig	URL	Dato ref. websiden
Pubertet / Venner og kjærester	Gir ungdommer informasjon om rettigheter, muligheter og plikter	Barne- ungdoms og familiedirektoratet	www.ung.no/sexogsamliv/	2010-09-29
	Informasjon om pubertet og seksualitet for ungdommer, mest jenter	Libresse AS	www.libresse.no	2010-09-29
	Informasjon om pubertet og seksualitet for ungdommer	Senter for ungdomshelse, samliv og seksualitet	www.suss.no	2010-09-29
	Oversikt og kommentarer over rettigheter til barn.	Youmans M.	www.rettighetsbasen.no	2010-09-29

Litteraturliste alfabetisk

Forfatter	Tittel	Forlag /utgiver
1.	Hvis jeg kunne fly.	Oslo: Barneselskapet; 2006.
2.	Kroppen vår.	Oslo: Damm 2003.
3. Alley R. W.	Bøllete brødre og sære søstre: litt om søskensjalusi og rivalisering.	Oslo: Libretto forl. 2008.
4. Amos J, Green G.	Ensom.	Brattvåg: Sjøbloms forl. 1999.
5. Amos J, Green G.	Lykkelig.	Brattvåg: Sjøbloms forl 1995.
6. Amos J, Green G.	Misunnelig.	Brattvåg: Sjøbloms forl. 1999.
7. Amos J, Green G.	Modig.	Brattvåg: Sjøbloms forl 1995.
8. Amos J, Green G.	Redd.	Brattvåg: Sjøbloms forl 1995.
9. Amos J, Green G.	Sint.	Brattvåg: Sjøbloms forl 1995.
10. Amos J, Green G.	Såret.	Brattvåg: Sjøbloms forl. 1999.
11. Amos J, Green G.	Trist.	Brattvåg: Sjøbloms forl 1995.
12. Amos J, Green G.	Trygg.	Brattvåg: Sjøbloms forl. 1999.
13. Amos J, Green G.	Vennlig.	Brattvåg: Sjøbloms forl 1995.
14. Andersen J, Gundelach S, Rasmussen K.	Trygge og utrygge barn i barnehagen.	Oslo: Pedagogisk Forum 2009.
15. Aspeli W, Öhman M.	Lekende nærvær: samvær og samspill -møter og muligheter.	Oslo: Pedagogisk forum 2000.
16. Bailey J, McCafferty J.	Sex, pubertet og alt det der: en bok for deg som snart blir voksen.	Risør: Esstess-forlaget 2006.
17. Bailey J.	Hår både her og der: en bok om å bli voksen.	Risør: Esstess-forlaget 2008.
18. Barstad B.	Seksualitet og utviklingshemning.	Oslo: Universitetsforl. 2006.
19. Bartlam C.	Den vonde hemmeligheten: en fortelling om incest.	Oslo: Credo 1996.
20. Bech, H., Fjeld W., Lie E., Nilsen I. T., Ottersen K.O., Vikin G.	Profesjonelt målrettet miljøarbeid	Ottestad: Habiliteringstjenesten i Hedmark seksjon voksne Oslo: Cappelen Damm 2008.
21. Belsvik R.	Tjuven.	Oslo: Cappelen; 2006.
22. Belsvik R.	Verdas mest forelska par.	Aschehoug 2009.
23. Berggren A.	Aldo Monrad	Aschehoug 2009.
24. Berggren A.	Aldo Monrad - Konfirmanten	Norske forbund for utviklingshemmede
25. Bolin F. A.	Seksualitet og samliv del I	2006

Litteraturliste alfabetisk

Forfatter	Tittel	Forlag /utgiver
26. Bolin F. A.	Veileder til Seksualitet og samliv del I	Norske forbund for utviklingshemmede 2006
27. Bloch Thorsen G-R.	Den lille Boken om følelser:	Hertevig forlag 2009.
28. Breidvik G.	Misbrukte barn: reaksjoner som kan vise seg i skole og barnehage.	Bergen: Sigma forlaget 2003.
29. Brenifier O, Bloch S.	Hva tenker du om følelser?	Oslo: Omnipax 2005.
30. Buttenschön J.	Sexologi: en bog for professionelle og forældre om utviklingshemmedemenneskers seksualitet.	Gibraltar: EIBA-Press 2001.
31. Campart M	Att träna emotionell intelligens.	Lund: Studentlitteratur 2007.
32. Cartledge G, Kleefeld J.	Jo mere vi er sammen: hvordan lære barn sosiale ferdigheter.	Oslo: NKS-forl. 1996.
33. Child L.	Jeg er ikke trøtt og vil ikke sove.	Oslo: Cappelen 2005.
34. Craft N, Estensen M.	Fakta om kroppen din.	Oslo: Cappelen 2002.
35. Cullimore S, Bacon D, Ledger B.	Den kule kroppen: en artig historie om kroppen vår.	Stavanger: Sandvik 2007.
36. Danielsson M, Ginner C, Gustavsson P.	Sånn føles sinne.	Oslo: Gyldendal 2007.
37. Danielsson M, Ginner C, Kvarnström G.	Sånn føles kjærighet.	Oslo: Gyldendal 2007.
38. Danielsson M.	Rut og Knut ser på kroppen	Gyldendal juniorfakta 2004.
39. Dyregrov A	Sorg hos barn: en håndbok for voksne.	Bergen: Fagbokforl. 2006.
40. Edvall L.	Mensen.	Oslo: Cappelen 1988.
41. Eggen K.	Utviklingshemming og seksuelle overgrep: forebygging og oppfølging.	Hamar: Helse Sør-Øst 2009.
42. Engelsrud G.	Hva er kropp.	Oslo: Universitetsforl. 2006.
43. Eriksen IS, Witczak A.	Familien Vik.	Oslo: Universitetsforlaget 1991.
44. Fenwick E, Walker R.	Ungdom, samliv og sex.	Oslo: Damm 1995.
45. Fiske A.	Forelskelse..	Oslo: Solum 2007
46. Fiske A.	Redd.	Oslo: Solum 2009.
47. Fiske A.	Sinne.	Oslo: Solum 2005.
48. Fiske A.	Sjenanse.	Oslo: Solum 2007.

Litteraturliste alfabetisk

Forfatter

49. Fjeld W, Barstad B.

50. Fjeld W, Olsen A-G.

51. Fjeld W, Olsen A-G.

52. Fjeld W, Olsen A-G.

53. Fjeld W, Zachariassen P, Fiske A.

54. Fjeld W.

55. Fjellså E.

56. Fjæran T., Gjesti E

57. Fonn M.

58. Forssberg M.

59. Fossen A.

60. Fougner L, Grossmann K.

61. Fretheim T, Berge R.

62. Friis I, Skaar R.

63. Furman B, Muhonen A-M.

64. Ganeri A, Brooker V.

65. Gerland G.

Tittel

Seksualitet og funksjonshemming:
habiliteringstjenestens kunnskaper og behov: - en
oppfølger av Berg Gårds publikasjon nr 2/96.
Kvinner og personlig hygiene.

Menn og personlig hygiene.

Mens og hygiene.

SexKunn testen: et tilpasset hjelpemiddel for
kartlegging av kunnskap om seksualitet og
samliv.

Veileder til opplæringsprogram
"Utviklingshemmede, samliv og seksualitet".
Snakk om sex?: fysisk funksjonshemmede og
åpenhet om seksualitet og samliv.
Sosiale Historier og Visuelle Forklaringer.

Være sammen: om ungdom og seksualitet.
Kukbruk: en bok om kjærlighet, følelser og
kjønn.

Snakk med barn om følelser: en fellesskapsbok
for voksen og barn.

Kyss, klapp og klem: om barn, kropp og
trygghet.

Kysset som fikk snøen til å smelte.

Personlig stell. arbeidsbok

Mortens mareritt.

Fra barn til voksen.

Autism: relationer och sexualitet.

Forlag /utgiver

Trondheim: NFSS-Nettverk:
Funksjonshemmede, seksualitet og samliv
2003.

Ottestad: Habiliteringstjenesten for voksne
i Hedmark 2000.

Ottestad: Habiliteringstjenesten for voksne
i Hedmark 2000.

Ottestad: Habiliteringstjenesten for voksne
funksjonshemmede i Hedmark 1999.

Ottestad: Habiliteringstjenesten for voksne
funksjonshemmede i Hedmark 2002.

Hedmark: W. Fjeld 2002.

Oslo:E. Fjellså; 2001

Oslo; Nordvoll skole og autismsenter,
2003.

Oslo: Pax 1992.

Oslo: Spartacus 2005.

Oslo: Kommuneforl. 2004.

Oslo: TANO 1990.

Oslo: Damm 2004.

Gjøvik: Øverby skole 1984.

Oslo: Farmorbarn i samarbeid med
Pedagogisk forum 2004.

Oslo: Damm 2002.

Stockholm: Cura 2004.

Litteraturliste alfabetisk

Forfatter	Tittel	Forlag /utgiver
66. Gjesti E.	Sosial kompetanse.	Nordvoll skole og autismesenter, Oslo; 2004.
67. Gottberg M-P.	Social och emotionell träning för alla barn: en praktisk handbok för skolan, förskolan och föräldrar.	Jönköping: Brain Books 2007.
68. Gravelle K, Gravelle J, Evensen Å Rytter	Mensboka: alt du ikke vil spørre om (men trenger å vite).	Oslo: Schibsted 1998.
69. Greenwood E, Cox A, Hill M-J.	100% meg.	Oslo: Schibsted 2009.
70. Grimsrud K. Wallace M., Mathiassen B.M.	Seksualitet og ryggmargsbrokk	Sunnaas sykehus HF 2008
71. Harris R.H., Emberley M	Snakk om sex: en bok om følelser, kropp og forandringer.	Oslo: Omnipax 2002.
72. Harris R.H., Emberley M.	Det er ikke storken!: ei bok om jenter, gutter, babyer, kropper, familier og venner.	Oslo: Omnipax 2006.
73. Haug M. ed.	Et annerledes utseende	TRS SSD og Frambu 2007
74. Haug M ed.	Ni unge om sjelden funksjonshemming	Frambu 2005
75. Haugmark T, Gamnes S, Herland R.	Maskulinus: om gutter for gutter.	Oslo: Klinikk for seksuell opplysning 2007.
76. Heier M F J S, Wolland A M.	Søvn og søvnforstyrrelser.	Oslo: Cappelen akademisk forl. 2005.
77. Henmo S. (red.)	ABC redder barna.	Oslo: Redd barna 2007.
78. Holmsen G.	En lang lang rekke med venner: sangtekster, melodier og fortellinger.	Hamar: Studio 19 1999.
79. Höjer D, Grähs G.	Kyss & dass & aprilsnarr: alt har en historie.	Oslo: Tiden 1995.
80. Höjer D, Kvarnström G.	Den lille boka om kompisen.	Oslo: Aschehoug 2004.
81. Höjer D, Kvarnström G.	Kjærlighet og sorg.	Oslo: Omnipax 2001.
82. Höjer D, Youmans M.	Kropp & knopp: en bok om pubertet og sånn : artikler og innsendte bidragi Kamratposten 1996-2004.	Oslo: Gyldendal 2006.
83. Jackson J. S.	Det er lov å være sjenert: en liten hjelpebok for tilbakeholdne barn.	Oslo: Libretto forl. 2008.
84. Jacobsson A.	Berts første funderinger.	Melhus: Lydbokforl.; 2004.
85. Jagtøien G. Langlo, Hansen K.	I bevegelse: sansemotorikk - lek - observasjon.	Oslo: Gyldendal undervisning 2000.

Litteraturliste alfabetisk

Forfatter

86. Johansen J.
87. Klepp A, Billett C.
88. Kvam, M Hoem

89. Kvam M. Hoem, Henriksen C.
90. Langfeldt T.
91. Larsen C. Jordheim, Pedersen W.

92. Lie, A., DanielsenØverås, M. Alstad, Winge,
V.Moi, H.Hepsø, T.
93. Lindgren B, Torudd C.
94. Lorentzen G.
95. Lühr E.
96. Löfgren-Mårtenson L.

97. Løwert A, Løt K.

98. Mjåland, A. E., Haaland, K., Henmo, S.
99. Moen E, Jacobsen KB, Sivertsen A.

100. Mol K. J.
101. Mundy M, Alley R.W.

102. Mundy M.

103. Møller-Nordbye M. R.
104. Nilsson P, Lindenbaum P.

Tittel

Barns kjønnsniv: skammens barn.
Mia velger leken.
Seksuelle overgrep mot barn med funksjonshemming : sammendrag basert på fire forskningsrapporter av Marit Hoem Kvam
Pass deg, Line!
Barns seksualitet.
Bytte, kjærighet, overgrep: seksualitet blant ungdom i randsonen.
Sex og sånt.

Obs! Viktig!
Prompeboken.
Fri tid. Funksjonhemmet ungdom og fritid
Sexualitet och integritet: om anpassad sex och samlevnads kunskap för personer med utvecklingsstörning.
På vej til voksen: et undervisningsmateriale til seksualvejledning af unge.
Hva gutter vil vite om jenter.
Skritt for skritt: fysisk fostring/kroppøving i barnehage og grunnskole.
Ballsidighet: leik og trivsel med ball.
Det er lov å bli sint: en liten hjelpebok for barn om sinne.
Det er lov å være lei seg: en liten hjelpebok for barn som sørger:
Martins verden
Piken jeg elsker heter Milena: en liten fortelling om en gutt som prøver å få en pike til å se ham.

Forlag /utgiver

Giske: Forl. Sagaheim 1996.
Oslo: Gyldendal 2009.
Oslo: Redd barna 2003

Melhus: Lydbokforl. 2009.
Oslo: Pedagogisk forum 2000.
Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring 2005.
Oslo: Gyldendal 2007.

Oslo: Gyldendal Tiden 1997.
Oslo: Gyldendal 2005.
SSD og Frambu 2004
Stockholm: Johansson & Skyttmo : Riksföb. FUB 1997.

Holstebro: Anette Løwert ApS 2004.

Oslo: Gyldendal 2003.
Nesbru: Vett & viten 2007.

Oslo: Akilles 2005.
Oslo: Libretto forl. 2007.

Libretto 2001.

Hertevig forlag 2009.
Oslo: Aschehoug 2000.

Litteraturliste alfabetisk

Forfatter	Tittel	Forlag /utgiver
105. Nordeman M.	Når känslan tar över ...: sexualitet, utvecklingstörning, autism.	Stockholm: Carlssons 2005.
106. Odgers S, Lauvnes A.	Den fantastiske kroppen vår.	Oslo: Gyldendal 2009.
107. Olsholt Ø, Lahaise M, Schjelderup A.	Filosofiske samtaler i barnehagen: å ta barns tenkning på alvor.	Oslo: Kommuneforl. 2008.
108. Pedersen W.	Nye seksualiteter.	Oslo: Universitetsforl. 2005.
109. Preuschoff G, Bausch H.	Stress ned med barna: 88 leker, fantasireiser og øvelser for en roligere hverdag.	Tårnåsen: Ganesa forl. 1999.
110. Purvis K.	Fra boyz til menn.	Oslo: Universitetsforl. 2002.
111. Raundalen M	Sats for livet: til barn som trenger hjelp.	Oslo: Pedagogisk forum 1999.
112. Raundalen M, Lorentzen G.	Barn og rasisme.	Oslo: Pensumtjeneste 2001.
113. Renlund C	Doktorn kunde inte riktigt laga mig: barn om sjukdom och funktionshinder och om hur vi kan hjälpa.	Stockholm: Gothia 2007.
114. Royston A, Shone R, Forsey C.	Hvordan menneskekroppen virker.	Oslo 1991.
115. Rygg E, Aasland MW.	Jeg er meg! min meg: en bok om kropp, gode og vonde følelser, ulovlige hemmeligheter og berøringer:	Høyskoleforlaget 2009.
116. Rygg E.	Jeg sa ikke kom inn.	Oslo: Gyldendal 2005.
117. Røthing Å, Svendsen S.H.Bang.	Seksualitet i skolen: perspektiver på undervisning.	Oslo: Cappelen Damm 2009.
118. Sandborg K, Midtbø N.	Barns stemmer: om kropp, følelser og filosofi.	Oslo: Akribe forl. 2002.
119. Schaaf B, Dürr G.	Slik virker kroppen.	Oslo: Omnipax 2001.
120. Sellberg A.	Forferdelig forelsket: om kjærlighet, følelser og kyssing.	Oslo: Cappelen Damm 2009.
121. Skotheim L, Vågsland AH.	Bitching: en bok om jenter og mobbing.	Oslo: Omnipax 2008.
122. Sollesnes R, Kyrkjebø JM, Økland T..	Metodebok for Sett dine egne grenser.	Oslo: Statens helsetilsyn 2001.
123. Stalfelt P.	Bæsjeboka.	Oslo: Landbruksforl. 2004.
124. Stalfelt P.	Dødenboka.	Oslo: Landbruksforl. 2004.
125. Stalfelt P.	Kjærleikboka.	Oslo: Samlaget 2002.

Litteraturliste alfabetisk

Forfatter	Tittel	Forlag /utgiver
126. Steine A.	Eg kan - eg klarer! : primærmotorisk trening og sansemotorisk stimulering gjennom lek og aktivitet:	Oslo Kommuneforlaget 1996.
127. Sternehäll B., Zetterlund M.	Professoren oppdager kroppen	Gammafon 2001
128. Sydnes S. M.	Øyeblikk med kasus.	Bønnes: Skauge forlag 2003.
129. Svatun B, Gaustad B.	Hva er følelser?	Oslo: Cappelen 2007.
130. Svatun B, Kaardahl A, Sørensen D.	Rett eller galt.	Oslo: Cappelen Damm 2009.
131. Svatun B, Sandberg M.	Kroppen.	Oslo: Schibsted 2005.
132. Sørbye Ø.	Verdifull - jeg?: barn og selvfølelse.	Oslo: IKO forl. 2001.
133. Thor A, Torudd C.	Kiling i magen, klump i halsen.	Oslo: Omnipax 2004.
134. Thor A, Torudd C.	Kosetimen.	Oslo: Omnipax 2008.
135. Thor A, Torudd C.	Overnatte.	Oslo: Omnipax 2008.
136. Thor A.	Rødt hjerte, blå sommerfugl.	Oslo: Omnipax 2003.
137. Torgersen T-V, Olsen V Zahl.	Kroppen.	Oslo: Aschehoug 2003.
138. Torgersen T-V.	Tenke sjæl: en bok om å trives med det man er, og ikke streve med å bli noe andre vil du skal være.	Oslo: Pantagruel 2007.
139. Torudd C.	Hjelp, jeg blør.	Oslo: Omnipax 2003.
140. Træen B.	Ungdom og seksualitet.	Oslo: Ad notam Gyldendal 1995.
141. Ulberget A. A.	Hvordan snakke med barn og unge om kropp, pubertet, seksualitet og seksuelle overgrep?: kompendium.	Oslo: Landsforeningen for fritidsklubber 1993
142. Vatne T	Snakk med barn om egen sykdom	Hjertebarnet 2, 2003
143. Velema E.	Kroppsbevissthet	SIHF Habiliteringstjenesten i Hedmark 2005
144. Vermeulen P, Van Goor E, Eide B.	Jeg er noe helt spesielt: arbeidsbok i psykoedukasjon for mennesker med autisme eller Asperger syndrom.	Oslo: Universitetsforl. 2008.
145. Viermyr M, Kaardahl A.	Blodig alvor.	Oslo: Damm 2001.
146. Viermyr M, Kaardahl A.	Hysj-hysj!	Oslo: Damm 1998.
147. Viermyr M, Moursund G.	Bølla Britt og lille meg.	Oslo: Damm 2003.

Litteraturliste alfabetisk

Forfatter	Tittel	Forlag /utgiver
148. Viermyr M.	Bølla Britt og Rita Rapp.	Oslo: Damm 2006.
149. Viermyr M.	Hjerte-smerte.	Oslo: Damm; 2001.
150. Viermyr M.	Sviktet.	Oslo: Damm 1989.
151. Webster-Stratton C.	De utrolige årene: en veiledning i problemløsning for foreldre med barn i alderen 2-8 år.	Oslo: Gyldendal akademisk 2007.
152. Wegling M.	-og ikke nok med det!: om å være homoseksuell og funksjonshemmet.	Oslo: I samarbeid med Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring 2001.
153. Wegling M.	Trine Marit: en bok om ungdom og (homo)seksualitet.	Oslo: Sosialistisk opplysningsforbund i samarbeid med Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring 1997.
154. White AL, Gray C.	My social story book.	London: Jessica Kingsley 2001.
155. Wigand M, Alley R. W.	Det er lov å være redd: en liten hjelpebok for barn om frykt.	Oslo: Libretto forlag 2003.
156. Wilson J.	Deppa jenter.	Oslo: Cappelen 2006.
157. Wilson J.	Guttegærne jenter.	Oslo: Cappelen 2001.
158. Wilson J.	Stressa jenter.	Billingstad: Fono forl.; 2005.
159. Wilson J.	Stressa jenter.	Oslo: Cappelen 2003.
160. Wilson J.	Ustyrlige jenter	Oslo: Cappelen 2001.
161. Youmans M, Høstmælingen N.	Rett & slett: rettighetsboka for deg under 18.	Oslo: Gyldendal 2006.
162. Youmans M, Norberg T. M.	Toto tisser på dronningen.	Oslo: Schibsted 2008.
163. Youmans M, Norberg TM.	Toto vil vinne.	Oslo: Schibsted 2007.
164. Öhman M, Aspeli W.	Den viktige hverdagen: hverdagsfortellinger og grunnleggende verdier.	Oslo: Pedagogisk forum 2007.
165. Öhman M.	Empati gjennom lek og språk.	Oslo: Pedagogisk forum 1996.
166. Aasland M. Wiede	"-si det til noen-": en bok om seksuelle overgrep mot barn og unge.	Kristiansand: Høyskoleforl. 2004.